

PÄÄTÖSEHDOTUS MAA- JA POROTALOUDEN JA LUONTAISLINKEINOJEN RAKENNETUKIEN SEKÄ KOLTTALAIN MUKAISTEN MYÖNTÄMISVALTUUKSIEN JA VAROJEN SEKÄ VALTIONTAKAUKSEN ENIMMÄISMÄÄRÄN OSOITTAMISEKSI VUODELLE 2026

Vuosina 2023–2027 Euroopan unionin yhteistä maatalouspolitiikkaa toteutetaan jäsenmaissa CAP-suunnitelmilla (Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 2021/2115). Euroopan komissio hyväksyi Suomen CAP-suunnitelman 2023–2027 (jäljempänä *CAP-suunnitelma*) 31.8.2022. Päätösehdotuksessa esitetty rahoitus on Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahastosta (maaseuturahasto) osarahoitettavaa sekä CAP-suunnitelman osana toteutettavaa kokonaan kansallista rahoitusta sekä CAP-suunnitelmaan sisällyttömiin tukiin liittyvää kokonaan kansallista rahoitusta. Maa- ja metsätalousministeriö toimii CAP-suunnitelman Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) N:o 2021/2115 tarkoitettuna hallintoviranomaisena. Yhteisen maatalouspolitiikan strategiasuunnitelman hallinnoinnista annetun lain (1324/2022) perusteella maa- ja metsätalousministeriön tehtävä on vastata strategiasuunnitelman varojen käytön suunnittelusta, varojen jaon valmistelusta ja varojen osoittamisesta edellä mainituissa laissa tarkoitettuja tehtäviä hoitavien tahojen käyttöön.

Tässä päätösehdotuksessa esitetään maatalouden rakennetuista annetun lain (1476/2007, jäljempänä *rakennetukilaki*) 64 §:n ja porotalouden ja luontaiselinkeinojen rakennetuista annetun lain (986/2011, jäljempänä *poluralaki*) 112 §:n ja kolttalain (253/1995) 55 §:n nojalla jaettavaksi myöntämisvaltuuksia ja varoja elinvoimakeskusille sekä Ruokavirastolle.

Tämä päätösehdotus koskisi maa- ja porotalouden ja luontaiselinkeinojen rakennetukien sekä kolttalain mukaisten avustusten, korkotukilainojen sekä valtiontakausten myöntämisvaltuuden ja varojen sekä valtiontakausten enimmäismäärän osoittamista elinvoimakeskusille sekä Ruokavirastolle käytettäväksi kyseisten tukien toimeenpanoa varten vuonna 2026.

Valtion vuoden 2026 talousarviosta myönnettävät avustukset

Momentti 30.10.40

Tällä päätösehdotuksella osoitettaisiin valtion talousarvion momentilta 30.10.40 (Maatalouden investointi- ja aloittamisavustukset) avustusten myöntämisvaltuutta elinvoimakeskusten sekä Ruokaviraston käyttöön maatalouden rakennetukien toimeenpanoa varten. Momentin mukaista myöntämisvaltuutta on osoitettavissa vuonna 2026 CAP- suunnitelman perusteella tehtäviä EU-osarahoitteisia (EU 43 %) avustuspäätöksiä varten 105 000 000 euroa, jonka nojalla myönnettyjen avustusten

maksatus ajoittuu neljälle vuodelle. Tästä määrästä aloitusavustuksia arvioidaan olevan 10 000 000 euroa ja investointiavustuksia 95 000 000 euroa.

Vuonna 2025 valtion talousarvion momentilta 30.10.40 elinkeino-, liikenne - ja ympäristökeskuksille osoitettiin myöntämismäärästä rakennetukien toimeenpanoa varten 117 000 000 euroa. Lisäksi vuoden 2024 käyttämättä jäänyttä myöntämismäärästä siirrettiin vuodelle 2025 yhteensä 45 479 657 euroa. Vuonna 2025 myöntämismäärästä oli käytettävissä yhteensä 162 479 657 euroa. Määrästä sidottiin vuonna 2025 myöntämismäärästä yhteensä 130 501 937 euroa. Valtion vuoden 2026 talousarvion mukaisesti ”*Mikäli Suomen CAP-suunnitelmaan 2023—2027 kohdistuvaa vuoden 2025 myöntämismäärästä on jäänyt käyttämättä, saa käyttämättä jääneestä osasta tehdä myöntämispäätöksiä vuonna 2026.*” Vuonna 2025 käyttämättä jäänyttä myöntämismäärästä yhteensä 31 977 720 euroa hallinnoidaan vuoden 2026 myöntämismäärästä.

Vuonna 2025 investointituen kohdentamisesta annetun valtioneuvoston asetuksen (266/2023, jäljempänä *kohdentamisasetus*) 4–14 §:ssä (mm. maatalouden kilpailukyky ja aloittamisavustukset) tarkoitettuja myöntämismääriä jäi käyttämättä yhteensä 23 258 800 euroa. Vuonna 2025 kohdentamisasetuksen 15 ja 17 §:ssä (mm. ympäristön tilaa ja eläinten hyvinvointia edistävät investoinnit) tarkoitettuja myöntämismääriä jäi käyttämättä yhteensä 4 617 236 euroa. Vuonna 2025 kohdentamisasetuksen 16 §:ssä tarkoitettuihin biokaasulaitosinvestointeihin sekä 15 §:ssä tarkoitettuihin ympäristön tilaa ja kestävää tuotantotapaa edistäviin rakentamisinvestointeihin tarkoitettua myöntämismäärästä jäi käyttämättä yhteensä 4 101 684 euroa. Ruokavirasto on 16.1.2026 tekemällään päätöksellä siirtänyt em. käyttämättä jääneet myöntämismäärät maa- ja metsätalousministeriölle uudelleen jaettavaksi.

Tällä päätöksellä osoitettaisiin vuoden 2026 avustusten myöntämismäärästä 136 977 720 euroa. Tästä määrästä kohdentamisasetuksen 4–14 §:ssä tarkoitettuja (mm. maatalouden kilpailukyky ja aloittamisavustukset) investointiavustuksia olisi yhteensä 118 258 800 euroa, josta kohdentamisasetuksen 4–14 §:n investointiavustuksia arvioidaan olevan 108 258 800 euroa ja aloittamisavustuksia 10 000 000 euroa. Kohdentamisasetuksen 15 ja 17 §:ssä tarkoitettuja (maatilojen ympäristöinvestoinnit sekä eläinten hyvinvointia ja bioturvallisuutta edistäviä investoinnit) investointiavustuksia olisi yhteensä 14 617 236 euroa ja kohdentamisasetuksen 16 §:ssä tarkoitettuja biokaasuinvestointiavustuksia sekä 15 §:ssä tarkoitettuja ympäristön tilaa ja kestävää tuotantotapaa edistäviä rakentamisinvestointiavustuksia, jotka liittyvät biokaasun tuotantoon, olisi yhteensä 4 101 684 euroa.

Vuonna 2023 valtion talousarvion momentilta 30.10.40 osoitettiin myöntämismääriä 5 000 000 euroa Ruokavirastolle edelleen jaettavaksi elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskuksille kohdentamisasetuksessa 16 §:ssä tarkoitettuja biokaasulaitosinvestointeja varten. Vuonna 2023 ko. myöntämismäärät jäivät käyttämättä ja Ruokavirasto siirsi ne 15.2.2024 tekemällään päätöksellä samaan käyttötarkoitukseen vuonna 2024 käytettäväksi. Vuonna 2024 tämän kiintiön myöntämismäärät jäivät käyttämättä ja käyttämättä jäänyt myöntämismäärä 5 000 000 euroa osoitettiin vuonna 2025 Ruokavirastolle edelleen jaettavaksi elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksille. Rahoituskiintiö oli käytettävissä kohdentamisasetuksen 16 §:ssä tarkoitettuihin biokaasulaitosinvestointeihin sekä 15 §:ssä tarkoitettuihin ympäristön tilaa ja kestävää tuotantotapaa edistäviin rakentamisinvestointeihin, jotka liittyivät biokaasun tuotantoon. Kiintiöstä sidottiin myöntämismäärästä yhteensä 898 316 euroa ja näin ollen kiintiöstä siirtyy vuodelle 2026 käytettäväksi 4 101 684 euroa. Kiintiöstä enintään 2 101 684 euroa

voitaisiin käyttää kohdentamisasetuksen 15 §:ssä tarkoitettuihin ympäristön tilaa ja kestävää tuotantotapaa edistäviin rakentamisinvestointeihin.

Momentti 30.10.41

Tällä päätöksellä osoitettaisiin valtion vuoden 2026 talousarvion momentilta 30.10.41 (Maaseutuelinkeinotoiminnan korkotuki) korkotukilainojen myöntämisvaltuutta elinvoimakeskusten käyttöön 200 000 000 euroa. Momentilla on vuonna 2026 osoitettavissa 250 000 000 euroa korkotukilainojen myöntämisvaltuutta rakennetukien toimeenpanoa varten. Myöhemmin vuonna 2026 myöntämisvaltuuksia jäisi osoitettavaksi 50 000 000 euroa.

Maatilatalouden kehittämisrahastosta (Makera) myönnettävät valtiontakaukset, avustukset ja lainat

Makerasta myönnettävät valtiontakaukset

Tällä päätösehdotuksella osoitettaisiin Makerasta vuoden 2026 käyttösuunnitelman mukaista valtiontakausta maa- ja porotalouden investointeihin 10 000 000 euron lainamäärälle. Päätösehdotuksen mukaan enimmäismäärä osoitettaisiin Ruokavirastolle edelleen elinvoimakeskuksille osoitettavaksi.

Makerasta myönnettävät avustukset

Tällä päätöksellä osoitettaisiin Makeran vuoden 2026 käyttösuunnitelman MENOT/B. Kulutusmenot 1. kohdan (Avustukset) 1.1. (Porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoitus- ja rakennetukilakien ja kolttalain mukaiset investointi-, asunto- ja käynnistysavustukset) mukaisesti yhteensä 2 800 000 euroa Lapin elinvoimakeskuksen käyttöön porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoitus- ja rakennetukilain sekä kolttalain mukaisten avustuksien toimeenpanoa varten.

Tällä päätöksellä osoitettaisiin Makeran vuoden 2026 käyttösuunnitelman MENOT/B. Kulutusmenot 1. kohdan (Avustukset) 1.2. (Rakennetukilain (1476/2007) mukaiset avustukset (kansallisesti rahoitettavat)) mukaisesti yhteensä 6 700 000 euroa myöntämisvaltuutta elinvoimakeskuksille rakennetukilain mukaisten avustuksien toimeenpanoa varten.

Makerasta myönnettävät lainat

Tällä päätöksellä osoitettaisiin Makeran vuoden 2026 käyttösuunnitelman MENOT/A. Sijoitusmenot 2. kohdan (Lainat) 2.1. (Porotalous-, luontaiselinkeino- ja kolttalainat (kansallisesti rahoitettavat)) mukaisesti yhteensä 300 000 euroa Lapin elinvoimakeskuksen käyttöön lainojen toimeenpanoa varten.

Myöntämisvaltuuksien jakoperuste

Maatalouden rakennetukia koskevien myöntämisvaltuuksien jakaminen perustuu CAP-suunnitelman rahoituskehukseen. Lisäksi myöntämisvaltuuksien jakaminen perustuu vireillä olevissa maatalouden rakennetukia koskevissa hakemuksissa haettujen avustusten määriin sekä tarvearvioon.

Maatalouden rakennetuessa on viisi alatoimenpidettä, joille kullekin on CAP-suunnitelmassa allokoitu oma rahoituskehys. Tässä päätöksessä maatalouden rakennetukien aloitus- ja investointiavustuksien myöntämisvaltuuksia osoitettaisiin elinvoimaketuksille kolmessa eri kiintiössä, mutta kaikkia alatoimenpiteitä seurataan erikseen.

Ensimmäisessä kiintiössä myöntämisvaltuuksia voitaisiin sitoa CAP-suunnitelman mukaisissa maatalouden rakennetukien avustuksissa seuraavasti:

- 1) maatalojen kilpailukyvyyn kehittämisen ja tilan nykyaikaistamisen investoinneissa
- 2) yrityksen perustamistukeen nuorille viljelijöille (niin sanottu aloittamisavustus)

Maatalojen kilpailukyvyyn kehittämiseen ja tilan nykyaikaistamiseen saapui ensimmäisellä hakujaksolla 16.10.2025-15.1.2026 investointiavustushakemuksia yhteensä 322 kpl noin 42 000 000 euroa ja aloittamisavustushakemuksia 94 kpl noin 4 000 000 euroa, yhteensä noin 46 000 000 euroa. Vuonna 2026 on yhteensä neljä hakujaksoa. Tässä päätösehdotuksessa osoitettaisiin käyttötarkoitusta varten 118 258 800 euroa, ja tästä määrästä 108 258 800 euroa arvioidaan kohdentuvan investointiavustuksiin ja 10 000 000 euroa arvioidaan kohdentuvan aloittamisavustuksiin.

Toisessa kiintiössä myöntämisvaltuuksia voitaisiin sitoa CAP-suunnitelman mukaisissa maatalouden rakennetukien investoinneissa seuraavasti:

- 1) ympäristön tilaa ja kestäväää tuotantotapaa edistäväissä investoinneissa maataloilla
 - a) lannan käsittelyyn ja käyttöön liittyvät investoinnit;
 - b) vesitaloutta ja luonnonvarojen kestäväää käyttöä edistävät investoinnit,
- 2) eläinten hyvinvointia ja bioturvallisuutta edistäväissä investoinneissa.

Ympäristön tilaa ja kestäväää tuotantotapaa edistäviä investointiavustushakemuksia saapui ensimmäisellä hakujaksolla yhteensä 451 kpl noin 10 900 000 euroa ja eläinten hyvinvointia ja bioturvallisuutta parantavia investointiavustushakemuksia yhteensä 93 kpl noin 2 300 000 euroa, yhteensä noin 13 000 000 euroa. Vuonna 2026 on yhteensä neljä hakujaksoa. Päätösehdotuksessa osoitettaisiin käyttötarkoitusta varten 14 617 236 euroa.

Kolmannessa kiintiössä varoja voitaisiin sitoa kokonaan kansallisesti Makerasta rahoitettavassa CAP-suunnitelman mukaisissa maatalouden rakennetukien investoinneissa seuraavasti:

- 1) maatalojen energiainvestoinneissa (pois lukien biokaasulaitosinvestoinnit)

Maatalojen energiainvestointiavustushakemuksia saapui ensimmäisellä hakujaksolla yhteensä 101 kpl noin 6 700 000 euroa. Vuonna 2026 on yhteensä neljä hakujaksoa. Päätösehdotuksessa osoitettaisiin käyttötarkoitusta varten 6 700 000 euroa Makerasta.

Vuoden 2025 käyttämättä jäänyt 4 101 684 euron myöntövaltuus osoitettaisiin Ruokavirastolle edelleen jaettavaksi elinvoimaketuksille. Rahoituskiintiö olisi käytettävissä kohdentamisasetuksen 16 §:ssä tarkoitettuihin biokaasulaitosinvestointeihin sekä 15 §:ssä tarkoitettuihin ympäristön tilaa ja kestäväää tuotantotapaa edistäviin rakentamisinvestointeihin, jotka liittyvät biokaasun tuotantoon. Kiintiöstä enintään 2 101 684 euroa voitaisiin käyttää kohdentamisasetuksen 15 §:ssä tarkoitettuihin ympäristön tilaa ja kestäväää tuotantotapaa edistäviin rakentamisinvestointeihin.

Maatalojen biokaasulaitosinvestointeja on vireillä kolme kappaletta vuoden 2026 ensimmäisen hakujakson jälkeen. Toistaiseksi CAP-rahoituskaudella 2023–2027 ei ole

rahoitettu yhtään biokaasulaitosinvestointia, sillä ennen vuotta 2026 niitä ei ole haettu. Vireillä on lisäksi yhteishankkeita, joissa varsinaisen biokaasulaitoksen rahoitus toteutuisi muista rahoituslähteistä. Tilatason investointeina toteutettaisiin säiliöitä, joissa voidaan varastoida biokaasulaitoksen syötettä tai biokaasun tuotannossa syntyvää mädätettä. Tällä tavoin pystytään edistämään biokaasun tuotantoa myös suuremmassa mittakaavassa ja edistetään ravinteiden tehokasta kierrättämistä. Erillisrahoituksella halutaan edelleen turvata myös biokaasulaitosinvestointien toteutuminen.

Korkotukilainoja myönnettiin vuoden 2025 loppuun mennessä noin 144 300 000 eurolla. Vuoden 2026 ensimmäisellä hakujaksolla korkotukilainoja on haettu yhteensä noin 59 000 000 eurolla. Vuoden 2026 ensimmäisellä hakujaksolla hakemuksia on tullut rahoituskauden alkua enemmän erityisesti kilpailukykyä ja maatilojen nykyaikaistamista edistäviin investointeihin, joihin myös korkotukilainaa myönnetään. Korkotukilainaa voidaan myöntää myös aloitustuen yhteydessä. Korkotukilainojen tarve painottuu kotieläintalouden investointeihin, jotka parantavat maatilojen kilpailukykyedellytyksiä. Korkotukilainojen lisääntynyt kysyntä on seurausta tuotantorakennuksiin kohdistuvien investointien kasvusta. Tässä päätösehdotuksessa osoitettaisiin 200 000 000 euroa käyttötarkoitusta varten.

Myöntämisvaltuuden nojalla myönnettyjen avustusten maksatus ajoittuu neljälle vuodelle. Tuenhakija voi aloittaa hankkeen toteuttamisen omalla riskillään tukihakemuksen jättämisen jälkeen.

Myöntämisvaltuuksien käyttöä koskevat ehdot

Päätös sisältää ehdot maa- ja metsätalousministeriön, Ruokaviraston ja elinvoimakeskusten väliselle yhteistyölle myöntämisvaltuuksien ja avustusvarojen hallinnoinnissa. Päätösehdotuksessa esitetään, että maa- ja metsätalousministeriöllä olisi tarvittaessa mahdollisuus myöntämisvaltuuksien siirtämiseen elinvoimakeskusten välillä ao. elinvoimakeskuksia kuultuaan. Myöntämisvaltuuksien kokonaismäärät eivät mahdollisten siirtojen jälkeen saa kuitenkaan ylittää päätösesityksen kokonaismääriä.

Ruokavirasto vastaa elinvoimakeskuksille osoitettujen myöntämisvaltuuksien tallentamisesta Hyrrä-tietojärjestelmiin ja niiden seurannasta. Elinvoimakeskusten olisi tehtävä tukipäätökset päätösesityksen kattamiin hakemuksiin viimeistään 31.12.2026.

Maa- ja metsätalousministeriö on nimennyt Ruokaviraston toimimaan maaseuturahaston osalta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) N:o 2021/2116 tarkoitettuna maksajavirastona, joka vastaa myöntämisvaltuudesta aiheutuvan tuen maksamisesta valtion talousarvion momentin 30.10.40 ja momentin 30.10.41 sekä Makeran varojen puitteissa.

Tämä päätös on ensimmäinen, jolla osoitettaisiin maa- ja porotalouden rakennetukiin myöntämisvaltuuksia ja varoja vuonna 2026.

	tällä päätöksellä	myöhemmin	vuonna 2026 käytettävissä yhteensä
	euroa	euroa	euroa
jaettaisiin	105 000 000	0	105 000 000

uudelleen kohdennettaisiin vuodelta 2025 vuodelle 2026 siirtyneet	31 977 720	0	31 977 720
vuonna 2026 käytettävissä yhteensä	136 977 720	0	136 977 720

valtion talousarvion momentti 30.10.41 (Maaseutuelinkeinotoiminnan korkotuki) myöntämisvaltuudet			
	tällä päätöksellä	myöhemmin	vuonna 2026 käytettävissä yhteensä
jaettaisiin	200 000 000	50 000 000	250 000 000
vuonna 2026 käytettävissä yhteensä	200 000 000	50 000 000	250 000 000

Maatilatalouden kehittämisrahasto (Makera)			
Makeran vuoden 2026 käyttösuunnitelma	tällä päätöksellä	myöhemmin	vuonna 2026 käytettävissä yhteensä
	euroa	euroa	euroa
uusien valtiontakauksien enintään	10 000 000	0	10 000 000
vuonna 2026 käytettävissä yhteensä	10 000 000	0	10 000 000
porotalous-, luontaiselinkeino- ja kolttalainat	300 000	0	300 000
vuonna 2026 käytettävissä yhteensä	300 000	0	300 000
porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoitus- ja rakennetukilakien sekä kolttalain mukaiset avustukset	2 800 000	0	2 800 000
vuonna 2026 käytettävissä yhteensä	2 800 000	0	2 800 000
rakennetukilain (1476/2007) mukaiset avustukset (kansallisesti rahoitettavat)	6 700 000	0	6 700 000
vuonna 2026 käytettävissä yhteensä	6 700 000	0	6 700 000